

KLASSIKALISE KITARRI SÜVAÕPPE ÕPPEKAVA

1. ÜLDOSA

Valga Muusikakooli eesmärgiks vastavalt põhimäärusele on muusikaalase hariduse omandamise võimaluste loomine ja noore toetamine tema kujunemisel hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks ning kohaliku kultuurielu edendamine.

Kooli **esmaseks ülesandeks** on laste ja noorte muusikaalaste võimete avastamine ja õppekavapõhine arendamine, sealhulgas professionaalse muusikahariduse omandamiseks tarviliku ettevalmistuse võimaldamine.

2. ÕPPEPROTSESS

Muusikakooli õppekeeleks on eesti keel.

Õpe koolis toimub õpperühmades ja individuaalselt.

Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab järgmise kalendriaasta 31. augustini. Õppeperiood on vähemalt 175 kalendripäeva. Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

Õppevaheajad koolis on üldhariduskooli õppeaasta koolivaheaegadega samal ajal ning need on igaks õppeaastaks määratud haridus- ja teadusministri määrusega. Õppetunni pikkus on 22,5 – 67,5 minutit. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit.

Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaanis, mille kinnitab kooli direktor.

Muusikaliste eelduste väljaselgitamiseks toimuvad õppeaasta lõpus vastuvõtukatsed. Vajadusel korraldatakse täiendav vastuvõtt vahetult enne uue õppeaasta algust või uue õppeaasta esimesel nädalal. Erandkorras (ootel avaldused, teistest muusikakoolidest) võetakse õpilasi kooli vastu õppeaasta keskel vabade kohtade olemasolul või koha vabanemisel. Vastuvõtukatsed viib läbi kooli direktori käskkirjaga moodustatud vastuvõtukomisjon. Vastuvõtukatsed protokollitakse.

Vastuvõtukatsetel hinnatakse õpilaskandidaati kuuepallisüsteemis 3 katse eest:

- ettevalmistatud laulu laulmine,
- helide järelelaulmine,
- rütmikatse.

Vastuvõtukatsete ja õppeprotsessi hindamine on sätestatud muusikakooli hindamise korras.

3. VALGA MUUSIKAKOOLI ÕPPEASTMED, -TASEMED JA -SUUNAD

Õppeastmed on:

- **eelõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat, jaguneb omakorda:
 - **eelklass I**;
 - **eelklass II**;
- **põhiõpe**, mis jaguneb omakorda
 - **noorem aste** 1-4 õppeaastat;
 - **vanem aste** 5-7 õppeaastat;
- **lisaõpe**, kestusega 1-2 õppeaastat.

Võimalik on valida kolme **õppesuuna** vahel:

- **klassikaline**
- **pärimusmuusika**
- **rütmimuusika**

Õppeprotsessi intensiivsuse alusel eristatakse **õppetasemeid põhiõppes**:

- **süvaõpet** ja
- **tavaõpet**

Põhiõppe kõrval on võimalik õppida ka **vabaõppes**.

Eelõppe ülesandeks on laste muusikaliste võimete väljaselgitamine, arendamine ja võimaluse korral nende individuaalõppega kohandamine ning suunamine põhi- või vabaõppesse.

Põhiõppe noorema astme ülesandeks on muusikaalaste algteadmiste ja oskuste omandamine ning arendamine tasemeni, mis võimaldab harrastusmuusikuna muusikakooslustes lihtsama repertuaariga kaasa lüüa.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli noorema astme lõputunnistus.

Põhiõppe vanema astme ülesandeks on muusikaalaste baastadmiste ja oskuste süvendamine professionaalsuse suunal.

Põhikooli vanem aste annab õppurile muusikateoreetilised teadmised, pillimänguoskuse ja koosmusitsemise kogemuse, mis võimaldab õpinguid jätkata muusikakooli lisaastmes või keskastme muusikaõppeasutuses.

Õppeastme lõpetamist kinnitab muusikakooli täieliku kursuse läbimist tõendav tunnistus.

Lisaõpe on õppuritele, kes on:

- 1) edukalt läbinud põhiõppe ja omavad eeldusi tegutsemiseks kohalikes kunstilise isetegevuse kollektiivides;
- 2) orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele, kuid vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.

Lisaõppe ülesandeks on anda õppurile võimalus saada täiendavaid teadmised ja arendada pillimänguoskus tasemeni, mis võimaldab õpinguid jätkata muusika-alases kutseõppes.

Vabaõpe võimaldab õppurile sobivas tempos ja tasemel arendada pillimängu- ja/või lauluoskust.

4. ÕPPEKAVADE (KOOS ÕPPEAINETE KIRJELDUSTEGA) LOEND

Õpetamine toimub direktori käskkirjaga kinnitatud õppekavade/ainekavade alusel, mis on registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis.

- akordion = süvaõppe- ja tavaõppekavad (põhiõpe) ning vabaõppekava
- eelkool = põhiõpe
- flööt = põhiõpe
- kitarr = põhi- ja vabaõpe
- klaver = põhi- ja vabaõpe
- klarnet = põhiõpe
- laulmine = vabaõpe
- löökpillid = põhi- ja vabaõpe
- muusikalugu = põhiõpe
- orel = vabaõpe
- puhkpill = vabaõpe
- plokkflööt = põhiõpe
- pärimusmuusika = põhi- ja vabaõpe
- saksofon = põhiõpe
- solfedžo = põhi- ja vabaõpe
- süntesaator = vabaõpe
- vaskpillid = põhiõpe
- viiul = põhi- ja vabaõpe

5. SÜVAÕPPE KLASSIKALISE KITARRI ÕPPEAINETE LOETELU

Õppeaine	Põhiõpe						
	Noorem aste				Vanem aste		
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Klassikaline kitarr	1,5	1,5	1,5	2	2	2	2
Solfedžo	1,5	1,5	1,5	2	2	2	2
Muusikalugu			1	1	1	1	1
Koosmusitseerimine			0,5	1	1	1	1
Üldklaver			0,5	0,5	0,5	0,5	
Lisapill*				0,5	0,5	0,5	0,5
Kokku	3	3	5	7	7	7	6,5

*Lisapill määratakse lähtudes õpilase soovist ning kooli võimalustest.

6. AINEKAVAD

6.1. Õppeaine nimetus: KLASSIKALINE KITARR

Kitarrimängu tehnika omandamine on pikaajaline (10-12-aastane) protsess ja põhineb mõneti juba traditsioonilisel meetodikal (Torrega, Pujol, Aguando). Kaasaegses meetodikas on õpetusse lisandunud palju progressiivset; mehaanilise tehnika arendamisel kasutatakse harjutuste kompleksi järjekorras, mis tagavad mängutehnika kiire omandamise minimaalse ajakuluga. Meetodika ja sellega kaasaskäiva kitarrimängutehnika harjutuste kasutamisel on oluline hoida kinni järjepidevusest meetodikas.

Klassikalise kitarrimängu õpinguid alustavad õpilased 7-10 aasta vanuses.

Eksamid

- IV klassi lõpus toimub üleminekuksam nooremast astmest vanemasse põhipillis ja solfedžos.
- Kooli lõpetamisel toimub lõpueksam põhipillis ja solfedžos.

Tehniline arvestus viiakse läbi alates III õppeaastast kaks korda õppeaastas.

NOOREM ASTE

I õppeaasta

Põhieesmärk

Muusika kui kunsti tutvustamine. Esimeste praktiliste mänguharjutuste omandamine kitarril.

Muusikateooria

Heli, selle kõrgus, pikkus, tugevus, tämber. Muusikaline helirida. Noodikiri. Helirea põhiastmed ja tuletatud astmed, alteratsioon.

Töö instrumendiga

Tutvumine kitarriga ja kitarrimängu asendiga. Parema ja vasaku käe õige asetus. Helitekitamise õpetus. Diatooniliste helide asukoht kitarril I positsioonis. Pöidla ja sõrmede koostöö 2-häälese muusika mängimisel. Töö koordinaatsiooniga. Aplikaatuurimärkide tundmaõppimine.

Õppeaasta jooksul mängida harjutusi ja kergeid etüüde, väikesi palu ja rahvaviise.

Tehnilised harjutused

Diatooniline helirida I positsioonis. Heliredel C-duuris ja a-mollis soolokeeltel ja basskeeltel I oktaavis.

Esinemised

- I trimestril võib esitada õpilane 1 teose. Esinemisele antakse sõnaline hinnang.
- II trimestril esitab õpilane 1 teose hindele.
- III trimestril esitab õpilane 1 teose hindele.

II õppeaasta

Põhieesmärk

Rütmika, muusikalise kuulmise, mälu ja kujutlusvõime areng. Rütmika, muusikalise kuulmise (meloodilise ja harmoonilise), muusikalise mälu ja kujutlusvõime areng.

Muusikateooria

Tempo, selle suurusjärgud (aeglane, mõõdukas, kiire). Dünaamika ja selle nüansid, aktsent. Ritenuto. Karakter loo esitamisel. Helilaad ja selle emotsionaalne värv – mažoor ja minoor. Kolmkõlad, septakordid.

Töö instrumendiga

Mängutehnika uute elementide õppimine (*legato, staccato*). Töö *barreega* kui tähtsa aplikaatouri tehnilise võttega. Koordinaatsiooni arendamine ja töö heliga põhiliste helitekitamise võtete (*apoyando, tirando*) põhjal. Positsioonimängu selgitamine, tutvumine II positsiooniga.

Õppeaasta jooksul mängida etüüde gammadele, arpedzole, akordidele, legatole.

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane 1 teose.
- III trimestril esitab õpilane 2 teost.

Esinemised on hindelised.

III õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikalise kujundliku mõtlemise arendamine ja kujutlusvõime rikastamine.

Teoreetiliste teadmiste laiendamise ja praktiliste mänguharjumuste väljakujundamine.

Töö instrumendiga

Mängutehnika arendamine, uute positsioonide õppimine. Akordid (C, Cm, C7jne).

Õppeaasta jooksul mängida 5-6 etüüdi, 2-3 iseseisvalt õpitud pala.

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane 1 teose.
- III trimestril esitab õpilane 2 teost.

Esinemised on hindelised.

IV õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikalise üldise arengu taseme tõstmine. Muusika esitamise harjumuste kujundamine. Mänguvilumuse kinnistamine. Mäng roobi ligidal ja kõlaaval. Positsioonivahetuse arendamine. Noodilugemise harjumuste täiustamine. Akordsaate õppimine ja selle kasutamine ansamblis. Mõnede eriliste mänguvõtetega tutvumine (*pizzicato, flazoletid*).

Ettevalmistus üleminekueksamiks.

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane 1 teose eksamikavast.

Nõuded klassi lõpetamisel

Õppeaasta lõpul toimub üleminekueksam, kus õpilane esitab 3 teost:

- polüfoonia
- klassikalises vormis teos
- karakterpala

Eksamihinne kantakse klassitunnistusele.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Põhieesmärk

Esteetiliste vaadete arendamine. Muusikateooria teadmiste avardamine. Mängutehnika arendamine. Vibraato kitarril. Repertuaari koostamine. Ansamblimängu kogemuste süvendamine. Akordid (Cm6, C9, Csus4, Cmaj7). Tüüpakordid (F, Fm, F7, B, B7, Bm, D). Akordide mängimine (polka, valss, foks).

Õppeaasta jooksul mängida: 4-5 etüüdi (erinevale tehnikale), 5-6 pala (2- ja 3-os.vormidega), 3-4 teost iseseisvalt.

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane 1 teose.
- III trimestril esitab õpilane 2 teost.

Esinemised on hindelised.

VI õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikaalaste teadmiste kujundamine homofoonia ja polüfoonia vormide alal.

Kaunistused ja nende mängimine kitarril. Barokiaja prantsuse, itaalia ja hispaania kitarrimuusika. „Chitarra spagnola“, mängustiil *rasqueado* ja *punteado*. Rondovorm ja variatsioonivorm. Klassikalise ja romantilise kitarrimuusika interpreteerimine. Tantsurütmide mängimine (*slow, beat*). Akordsaate õppimine. Tüüpakordid F6, Fm6, F°, F9, Fm7, B6, Bm6.

Kromaatilise heliredel ühel keelel.

Harjutused trillerile.

Õppeaasta jooksul mängida 3-4 etüüdi erinevale tehnikale, 1-2 barokksüiti või erinevaid tantse, 1 variatsioonivormis teos, 1 rondovormis teos, 3-4 karakterpala iseseisvalt.

Esinemised

- I ja II trimestril esitab õpilane 1 teose.
- III trimestril esitab õpilane 2 teost.

Esinemised on hindelised.

VII õppeaasta

Põhieesmärk

Lõpueksamiteks valmistumine. Iseseisva töö harjumuste kujundamine.

J.S.Bachi ja tema kaasaegsete lautomuusika (S. L. Weiss) esitamine. Stiili ja maitse küsimused.

XX sajandi kitarrimuusika interpreteerimine. Suurvorm (sonaat).

Kõlaefektid kitarril *rasqueado, iz, sola, golpe, gr. cassa*. Kunstlikud *flažoletid* koos saatega, tremolo. Saatmine kitarril. Tüüpakordid Bmaj7, Dmaj7, B9, Fsus4, Bsus4.

Tantsurütmid: rumba, tango, begin slow, rock.

Tehnilised ülesanded

Heliredelid C-duur ja c-moll *barréega*. Heliredel tertsidel *barréega*. Kromaatika ühel keelel.

Legato-harjutused kromaatikaga. *Legato*-harjutused *barréega*. Harjutus vasaku käe sõrmedele.

Barrée-harjutus liikuva *barréega*. (Tarrega)! Kromaatiline heliredel oktaavis. Harjutused tremolole. (Tarrega)! Arpedžoharjutused *barréega*.

Õppeaasta jooksul mängida: suurvorm (Carcassi, Carulli Sonaat 4-osaline), J. S. Bachi või tema kaasaegse lautosüit või 2-3 osa sellest, 4-5 etüüdi, 2-3 iseseisvat pala, XX sajandi kitarriteos.

Esinemised

- I trimestril esitab õpilane 1 teose eksamikavast.
- aprillis toimub lõpukava esitlus ainekomisjonile.

Nõuded klassi lõpetamisel

Vanema astme lõpueksamil esitada 4 teost:

- 1-2 osa Bachi või ta kaasaegse (S. L. Weiss) lautosüidist või barokk-kitarrimuusikast (R. de Visée)
- teos XX sajandi kitarrimuusikast (nt H. Villa-Lobos Prelüüd nr 3 või nr 4)
- suurvorm klassikast (näiteks F. Sor Variatsioonid Folia teemale op 15 või M. Giuliani Sonatiin op 71 või A Diabelli Sonaat C-duur)
- karakterpala

6.2. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Üldeesmärgid

Õpilase loomevõime arendamine koosmusitseerimise kaudu. Mitme pilli kooskõla on eriliselt koloriitne ja eeldab ansamblipartnerite head kontsentreerimisvõimet.

Koosmängus täpsustub intonatsioon, areneb rütmitunne, täiustub noodilugemisoskus.

Õppeprotsess

Koosmäng on õppevorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane alates algõpetuse esimestest tundidest.

Esimeseks ansamblipartneriks on õpetaja. Esimeste nootide mängimisel võib õpetaja teisel pillil kaasa mängida. Hiljem asendab õpetajat teine õpilane või õpilased erinevatel pillidel. Vanemas astmes saadakse koosmängu kogemus orkestris.

NOOREM ASTE

I-IV õppeaasta

- oskus kuulata ennast ja partnerit
- kõla kandvus
- täpne rütmika
- strihhid
- orienteeruda 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõtudes
- dünaamikamärgid ja nende kasutamine

Repertuaar:

- ühehäälsed rahva- ja lastelaulud
- kaanonid
- mitmehäälsed klassika- ja popmuusika seaded

Õppeaasta jooksul võetakse läbi 4-6 erineva karakteriga teost.

Õppeaasta jooksul esinetakse üks kuni kaks korda 1-2 palaga.

VANEM ASTE

V-VII õppeaasta

- juba omandatud oskuste edasiarendamine
- ansambli- ja orkestriseaded
- partituur ja partiid
- erinevad rütmid ja muusikastiilid

Repertuaar:

- valik vanamuusikast kuni tänapäeva pophittideni

Õppeaasta jooksul võetakse läbi 4-6 erineva karakteriga teost.

Õppeaasta jooksul esinetakse üks kuni kaks korda 1-2 palaga.

6.3. Õppeaine nimetus: SOLFEDŽO

Õpetuse **eesmärgiks** on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus tuleks arendada järgmisi oskusi:

I Laulmine

- 1) Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
- 2) Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
- 3) Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrahordide kaupa, erinevates taktimõõtudes.

4) Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.

5) Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (terts, sekts jne). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh kaanonid). Saatega laul.

II Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. *Ostinato* rütmid – laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmiikaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälneline diktaat.

V Improvisatsioon

1) Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne), antud rütmile.

2) Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.

3) Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

VI Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

Nurksulgudesse paigutatud materjal on ette nähtud neile, kes vajavad mahukat ainekava.

Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni

lõpuklassini. Loetletud meetodilisi viise võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

NOOREM ASTE

I Lõppeasta

Põhieesmärk: rütmiõpetus; laaditaju arendamine; duur ja moll.

Nõuded:

I Meetrum ja rütm

Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon.

Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=C. Taktiviipamise skeemid. Noodivältsed ja pausid.

II Noodikirja algteadmised

Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viieli- ja bassivõti. Nootide tähtnimed (silpnimed).

III Helistikud

Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid *C, F, G, D* ja loomulikud mollid *a, d, e* (tutvuda *a*-mulli 3 liigiga). Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees, bemoll, bekaar. Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine). Improvisatsioon.

IV Diktaat

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

V Tempo ja dünaamika mõiste

VI Rütmika

Liikumisega (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga jms) seotud mõisteid ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

II õppeaasta

Põhieesmärk: mulli kolm liiki – loomulik, harmooniline, meloodiline; intervallidega tutvumine.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid.

II Helistikud

Kahe märgiga duur- ja moll-helistikud. Mulli 3 liiki (kuju): loomulik, harmooniline, meloodiline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivasse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.

III Intervallid

Tutvumine intervallidega: p1, p8, p5, p4, s2, v2, s3, v3.

IV Diktaat

Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III õppeaasta

Põhieesmärk: lihtintervallid; akordiõpetuse algus.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine.

II Helistikud

Kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I₆, I₆₄; tähistus duuris: T, T₆, T₆₄; tähistus mollis: t, t₆, t₆₄. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). Saate leidmine põhiastmetega.

III Intervallid

v6, s6, v7 V astmelt lahendusega s3 duuris ja v3 mollis. s7 I astmelt lahendusega p8.

Lihtintervallide pöörded. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.

IV Diktaat

Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti) . Rütmidiktaat kuni 4 takti.

IV õppeaasta

Põhieesmärk: akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis; toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus; D₇ lahendusega.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Taktimõõt 6/8 (3/8+3/8) ja viipamise skeem.

II Helistikud

Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

Õpitud intervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

IV Akordid

Tähtharmonia tutvustamine õpitud akordide piires. Dominantseptakord D₇ (V₇) lahendustega duuri ja molli. (Lihtsate 3-häälsete järgnevuste kuulamine ja laulmine.)

V Diktaat

Meloodiline diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4-6 takti.

Noorema astme lõpueksam

I Kirjalik

1) Diktaat: 2/4 ja 3/4 taktimõõdus (8 takti). Kirjutamise aeg kuni 30 minutit. Mängitakse kuni 12 korda.

2) Rütmidiktaat: (4-6 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse 6 korda.

3) Kõla järgi määramine: Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla. V₇ lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine.

4) Ehitamine: Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine.

II Suuline

1) Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine. Duur heliredel (kuni 4 märgini). Moll heliredel (2 märgini).

2) Antud helistikus põhikolmkõlade ja V₇ laulmine koos lahendusega.

3) Tundmatu harjutuse laulmine. Duuris kuni 2 märgini helistikus.

4) Üks harjutus aasta jooksul õpitud 10 harjutuse hulgast.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Põhieesmärk: suurendatud ja vähendatud intervallid; põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop, triool.

II Helistikud

Viie märgiga duur- ja moll-helistikud.

III Intervallid

Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Dissoneerivad intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis <4 IV astmelt lahendusega v6, s6; >5 VII astmelt lahendusega s3, v3; intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

Harmoonilises mollis >7 VII astmelt lahendusega p5; <2 VI astmelt lahendusega p4.

IV Akordid

Akordimärgid. Põhikolmkõlade pöörded: >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Kadentsid: lihtkadents – autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I); liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K₆₄ V I). Harmoonilised järgnevused 4 takti: esimesel poolaastal kolmehäälselt, teisel poolaastal neljahäälselt. (Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis.)

V Diktaat

8 takti.

VI õppeaasta

Põhieesmärk: harmooniline duur; dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis; neljahäälsed järgnevused.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Pidega rütmid. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.

II Helistikud

Kuue märgiga duurid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. (Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.)

III Intervallid

Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p4; >7 VII astmelt lahendusega p5. Ehitamine ja laulmine.

IV Akordid

Põhikolmkõlad harmoonilises duuris. Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V₆₅) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V₄₃) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V₂) lahendusega toonika sekstakordi T₆, t₆ (I₆). Neljahäälsed harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine.

V Diktaat

VII õppeaasta

Põhieesmärk: septakordide ehitamine ja lahendamine.

Nõuded:

I Rütm ja taktimõõt

Sünkoop. Keerukamad sünkoobid ja pided. Segataktimõõt. Vahelduv taktimõõt.

II Laadid

Seitsme märgiga duur- ja moll-helistikud. Kaldumine ja modulatsioon.

III Intervallid

Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamiks.

IV Akordid

Väike VII₇ põhikujus, lahendusega duuri; >VII₇ põhikujus, lahendusega duuri ja molli. (II₇ põhikujus duuris ja mollis.)

V Diktaat

Ühehäälsed.

Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u 60 min)

1) Diktaat: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 või 6/8 taktimõõdus.

2) Intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt ning meloodiliselt koos lahendustega (8).

3) Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist ja intervallide ning akordide määramine koos lahendustega (8) 5 märgiga helistikes. Paralleelhelistiku ning võtmemärkide määramine kuni 7 märgiga helistikes (viuli- ja bassivõtmes).

Suuline

- 1) Tundmatu harjutuse laulmine. Kuni 4 märgiga helistikes.
- 2) Akordide laulmine õpetaja valikul. Kas juhtseptakordi või dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus.
- 3) Intervallide laulmine.
- 4) Teooria.
- 5) Soovi korral harmoonilise järgnevuse laulmine.
- 6) Õpitud harjutuse laulmine.
- 7) Rütmiharjutus

6.4. Õppeaine nimetus: MUUSIKALUGU

Aine eesmärk

- Õppeaine eesmärgiks on toetada muusikakoolis õppija igakülgset arengut.
- Anda teadmisi muusikakunsti arengust erinevates maades läbi aegade.
- Tutvustada erinevaid instrumente, nende mänguvõimalusi.
- Tutvustada heliloojaid nende loominguga kaudu.
- Äratada huvi kaasaegsete muusika- ja kultuurisündmuste vastu.
- Anda teadmisi leksikonide ja muude teatmeteoste kasutamise kohta.

NOOREM ASTE

III õppeaasta

Muusikalugu, selle seos teiste õppeainete ja meie kultuurieluga.

Rahvalooming kui pinnas kogu järgnevale muusika arengule.

Eesti rahvamuusika, rahvapillid, pillilood, rahvatantsud.

Vanem ja uuem rahvalaul.

Sümfooniaorkestri pillid, partituur, dirigent, instrumendid väljaspool orkestri koosseisu.

Muusika väljendusvahendid, heli ja meloodia omadused, meloodia, rütm, tempo, dünaamika, register, harmoonia, faktuur, tämber.

Vokaalmuusika, lauljate tämbrid, ansamblid, koorid.

Tantsud, tantsurütmid, ajaloolised tantsud, peotantsud, tantsusüit.

IV õppeaasta

Ballett.

Helitööde ülesehitus, ühe-, kahe-, kolmeosaline vorm, variatsioonid, rondo.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses.

Ooper, lasteoper, operett, muusikal.

Programm-muusika.

VANEM ASTE

V õppeaasta

Muusika areng alates keskajast.

Stiiliperioodid, eri kunstiliikide vahelised seosed.

Romaani stiil.

Gooti stiil.

Gregooriuse koraal, organum, motett.

Renessans, ajastu üldiseloomustus, pillid, tähtsamad esindajad, uued žanrid.

J. S. Bach, tema elu ja tähtsamad teosed. Inventsioonid, fuugad, HTK, kantaadid jt.

Klassitsism, ajastu üldiseloomustus, tähtsamad esindajad, uued žanrid.

J. Haydn, tema elukäik ja looming.

Sümfoonia, sonaat, kontsert, kammermuusika. Sonaat-allegro vorm, rondo vorm.

W. A. Mozart, elukäik ja loominguga ülevaade. Ooperid. Reekviem.

L. van Beethoven, romantismi ettekuulutaja.

VI õppeaasta

Romantism, selle põhijooned kõigis kunstiliikides.

F. Schubert. Laulud, laulutsükliid, klaveripalad, sümfooniad.

F. Chopin, tema klaveriloomingu eripära.

R. Schumann, F. Liszt, nende klaverilooming.

Rahvusromantism

Norra muusika ja E. Grieg.

Soome muusika, seos eesti muusikaga. J. Sibelius.

Rootsi muusika. H. Alfen.

Läti muusika, Cimze seminari tähtsus eesti kultuurile.

Leedu muusika, sutartines. M. Čiurlionis.

Vene muusika areng. Toetumine rahvalaulule, romansid.

M. Glinka, tema tähtsus vene muusikale.

Võimas rühm; A. Borodin, M. Mussorgski, N. Rimski-Korsakov.

P. Tšaikovski, tema 1. klaverikontsert, sümfooniad, ooperid, balletid.

S. Prokofjev, D. Šostakovitš.

VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine. Laulu- ja mänguseltsid, koorilaulu areng.

Esimesed üldlaulupeod, J. W. Jannsen.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid, F. Saebelmann, A. Thomson, K. A. Hermann.

Esimesed professionaalsed heliloojad: J. Kappel, M. Härma, K. Tüرنpuu.

A. Lätte tegevus Tartus.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad R. Tobias ja A. Kapp.

Avamängud, oratooriumid.

Eesti ooperi areng.

H. Eller.

E. Tubin ja eesti balleti arengulugu.

M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendused nende kooriloomingus, vaimulikud rahvalaulud.

V. Tormis, rahvamuusika tema loomingus.

Neoklassitsism, kollaaž, aleatoorika, dodekafoonia – uued jooned eesti muusikas ja esindajad.
A. Pärdi looming.

Muusika kuulamisel on aluseks eelkõige riiklikus õppekavas nimetatud teosed ja palad.
Väiksemad muudatused tulenevad kooli fonoteegi võimalustest. Kõigis tundides püütakse luua seoseid päevakohaste kultuuri- ja muusikasündmustega, eriti Eestis toimivatega.